

Slovo k povzbuzení na neděli 2. ledna 2022, na Druhou neděli po Narození Páně
Biblická čtení: Sir 24,1-4.12-16; Ž 147; Ef 1,3-6.15-18; Jan 1,1-18

Milé sestry, milí bratři,

dnešní neděle je spíše tak trochu **ve stínu** všech velkých vánočních slavností a svátků, je to vlastně jediná „obyčejná“ **vánoční neděle**. Za sebou máme již samu slavnost Narození Páně, pak celý vánoční oktáv a v něm svátek Svaté rodiny minulou neděli, včera na Nový rok jsme oslavili slavnost Panny Marie, Matky Boží. A dá-li Bůh, ve čtvrtek nás čeká slavnost Zjevení Páně a následující neděli svátek Křtu Páně, jímž doba vánoční skončí.

A možná právě toto postavení dnešní neděle „**tak trochu ve stínu**“ ostatních vánočních svátků, určitá nepřítomnost nějakého zvláštního vlastního duchovního důrazu, neslavení jednotlivé události z Ježíšova narození a útlého dětství, jak o nich čteme v Matoušově a Lukášově sepsání evangelia a jak slavíme o jednotlivých vánočních svátcích, nás o to více může vybídnout zaměřit svou pozornost **na dnešní Boží slovo**. Zkusme se soustředit především na čtení starozákonní a na evangelijní úryvek, Janův Prolog.

První čtení je z krásné mudroslovné starozákonní knihy **Sirachovcovy**. Označení „mudroslovná“ o ní platí nejen co do stylu (sapienciální literatury), ale zejména co do obsahu. Bez nadsázky se dá totiž říci, že celá kniha je přímo jakýmsi **chvalo zpěvem na skutečnou moudrost**, která je darem a projevem samotného Hospodina. Konečně o moudrosti je i dnešní úryvek: «Moudrost se sama chválí a slaví uprostřed svého lidu: (...) Před věky na počátku mě stvořil, až na věky být nepřestanu».

Moudrost (hebrejsky *chokmá* nebo *mášál*, řecky *sofia*) je opravdu velké biblické téma. Vedle knihy Sirachovcovy o ní čteme zvláště v samotné knize Moudrosti a v knize Přísloví. Kdybychom si – třeba jako takovou mozaiku – složili biblický **obraz Boží moudrosti**, jak je vyzpívávána zvláště v těchto třech navýsost mudroslovných knihách Starého zákona, tak bychom asi mohli říci, zaspívat následující: **Moudrost** je skutečně **Boží**, je **Božím darem**, **Božím projevem**. Byla u Boha **dříve**, než on vůbec začal tvořit svět, **hrála si** s ním, on se s ní o všem **radil**. Poté, co svět byl stvořen, **Boží moudrostí** byl celý **proniknut**, skrze moudrost v něm Hospodin vykonává svou moc a vládu. Moudrost je **přívětivá**, chce z lidí **činit Boží přátele**, proto jim sedí **u dveří**, každého rána **čeká** na jejich zápraží a **dává se nalézt** těm, kdo ji hledají. Usadila se **mezi lidmi**. Protože je **Boží**, protože je **všemocná**.

Už **nejranější křesťanská četba** a exegeze Starého zákona **v moudrosti** – především pro její preexistenci (že byla dříve, než byl svět) – přečetla, rozpoznala **projev Syna**. Podobně jako se tomu stalo v případě **slova** (hebrejsky *dábár*, řecky *logos*). Přičemž to nové novozákonní je poznání, že tato **preexistující Moudrost** je **nestvořená** a **není jen projevem** Boha, nýbrž je **sama (druhou) Boží osobou**. Podobně jako **Boží slovo** není jen vnímatelným projevem Hospodinovým, ale **věčným Slovem**, kterým se vyslovuje od věčnosti sám Bůh-Otec, které z něj od počátku vychází a je Bohem, druhou Boží osobou. «**Na počátku bylo Slovo a to Slovo bylo u Boha a to Slovo byl Bůh**» slyšeli jsme hned jako první větu v dnešním velkolepém Prologu Janova evangelia. Svátý Jan tak hned na samém začátku svého evangelia jakoby „vzlétl“ do samotného nebe, k samotnému Bohu, rozpoznal, že Kristus je to Slovo (ostatně právě pro toto mystické vzlétnutí je Janovým atributem právě orel).

Skutečnost, že **už Starý zákon** rozpoznával **v moudrosti** světa **cosi Božího**, odlesk Božího řádu ve stvoření, projev Hospodinův a jeho posla, skutečnost, která je navíc obklopena ne zcela nepodobným vnímáním moudrosti (*sofia*) v celé antické filosofii („lásce k moudrosti“), **byla pro nejranější křesťanství** velkým **povzbuzením**. Stejným povzbuzením bylo, že i **slovo bylo ve Starém zákoně slyšeno jako Boží**, podobně jako antická filozofie také slovem (*logos*) označovala odlesk Boží v celém kosmu. Povzbuzením, že **Moudrost a Slovo**, tušené Starým zákonem i celým kulturním světem, se nyní staly **vnímatelnými**, staly se **člověkem**. Povzbuzením, že **Ježíš Kristus** jako vyslovená Moudrost a vtělené Slovo je **Božím Synem**, že

základní křesťanské vyznání – «**Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi**» – je **naplněním** nejen starozákonního ale i celého lidského **očekávání**, naplněním jeho **tušení**.

Kéž by se to stalo povzbuzením i pro nás. I my přeci potřebujeme povzbudit, že evangelium je **pravda**, že naše víra je pravdivá, že naše následování Pána Ježíše není marné, že to vše není nesmyslné. Někdy velmi intenzivně potřebujeme ve své víře povzbudit.

Asi nemusí být všem **vlastní** a pro všechny **zajímavé** teologické úvahy typu, že vtělení Božího Syna se tak skutečně událo „**podle Písem**“ (*kata grafás* řecky, *secundum scripturas* latinsky), nebo že filozofická reflexe tušením moudrosti a slova tak vlastně odušila pravá „**semínka Slova**“ (*logoi spermatikoi* řecky, *semina verbi* latinsky). **Přesto vědomí**, že **základní křesťanská tajemství** jsou už **předobrazena** v mnohém **ve Starém zákoně**, mnohem starším než křesťanství, a že jsou již **tušená** velkou lidskou **antickou moudrostí**, nás může **povzbudit**, že naše křesťanská **není nesmyslná**, a že proto naše **následování Krista** není zbytečné. Ne nepodobně dnes přeci tuší Boha **i mnohé lidské srdce**...

Ztotožnění Krista s Moudrostí a Slovem Božím by nám mělo být ovšem především povzbuzením a zároveň **výzvou**, kde skutečnou **Boží moudrost** hledat a nacházet: **V Ježíši Kristu**, v jeho boholidské osobě, v jeho přítomnostech mezi námi, v evangeliu, které o něm svědčí. U Pána Ježíše můžeme svou lidskou moudrost (nebo spíše nemoudrost) **obohatit o Moudrost Boží**, své poznání (či neznání) **o slyšení Slova**. V něm je «**světlo pravé**, které osvěcuje každého člověka», vždyť proto «přišlo na svět». Kristus je tím Světlem a «to světlo svítí v temnotě a temnota ho nepohltila». **Je Světlem, Slovem**, jeho následování z nás může a chce učinit «**Boží přátele**», neb je zároveň **Moudrostí**, která je z lidí činí. «Už vás nenazývám služebníky, nazval jsem vás přáteli» řekne svým učedníkům sám Pán Ježíš v Řeči na rozloučenou, těm, kteří se mu mají začít podobat především v lásce.

Toto povzbuzení a tato výzva platí za všech okolností, **vždy a všude**. V dnešní době ale možná o to více, v oč těžší, složitější, nepřehlednější a v něčem i stále temnější situaci života a světa se právě nacházíme. Právě **bezprecedentnost nynější doby** – jejích všech možných stále rostoucích globálních problémů, včetně globálnosti pandemie, a snah o jejich zmírnění – vyžaduje od každého z nás skutečné hledání toho, **co je dobré a správné**, co je právě **potřebné** a co **zbytečné**, co **podstatné** a co **méně**, jak se máme **zachovat**, co činit a co ne. To je úkol **každého** z nás v jeho **konkrétní** životní situaci.

Dnešní Druhá neděle po Narození Páně nám tak znovu připomíná **to první**, co můžeme a máme učinit: **Pohledět na Krista**, začíst se do evangelia, **ptát se Moudrosti**, co je dobré a co ne, správně **zaslechnout Slovo**, co nám k tomu říká, nechat se osvitit Světlem, naplnit Moudrostí a Slovo následovat a stávat se mu podobnými, především činy skutečné **lásky**...

Krásně a slavně to zformuloval **svatý Jan od Kříže**, slyše v mystickém zjevení slova samotného Boha-Otce: «Kdybys chtěl, abych ti já odpověděl nějakým slovem útěchy, pohled' na mého Syna, který je mi poddán a z lásky ke mně byl podroben a soužen, a uvidíš, kolik ti toho odpoví. Kdybys chtěl, abych ti já objasnil nějaké skryté věci či události, upři jen své oči na něj, a nalezněš nejskrytější tajemství, moudrost a Boží divy, jež jsou v něm zahrnuty. (...) Tyto poklady moudrosti budou pro tebe vznešenější, lahodnější a prospěšnější než věci, které jsi chtěl vědět. (...) A kdybys také chtěl jiná božská či tělesná vidění nebo zjevení, pohled' na něj tak polidštěného a nalezněš v něm víc, než si myslíš».

Kristus, Boží Syn, Moudrost Otce, jeho Slovo, které se stalo tělem a přebývalo a stále tajemně přebývá mezi námi, je bezpochyby tím nejdůležitějším a nejsprávnějším „**světlem na konci tunelu**“, o kterém se v nyní tak často mluví, které se tak dychtivě očekává. To samozřejmě nevyklučuje jiná, stvořená a snad již svítící světla (v tunelu), ale ukazuje **na samo Světlo**, nestvořené a Boží, k němuž bychom se **vždy a za všech okolností** života měli obracet **jako k prvnímu**, a to nejen chronologicky, nýbrž i logicky, nejen časově, ale i obsahově, jako k tomu nejdůležitějšímu. **Zvlášť v temnotách**, protože v nich zvlášť svítí a chce osvitit i nás.